

Umowa darowizny

1 czerwca 2021 r.

mgr Aleksandra Bar
aleksandra.bar@uwr.edu.pl

Umową darowizny jest umowa, przez którą:

1. A zobowiązuje się zezwolić B, przez czas oznaczony, na bezpłatne używanie oddanego mu w tym celu samochodu osobowego X.
2. A zobowiązuje się nieodpłatnie namalować i wydać B jego portret.
3. A zobowiązuje się nieodpłatnie przenieść na gminę B własność nieruchomości X.
4. A zobowiązuje się do nieodpłatnego dokonania określonej czynności prawnej dla B.
5. A zwalnia B z długu, a B zwolnienie przyjmuje.
6. A zobowiązuje się do nieodpłatnego ustanowienia na rzecz B służebności osobistej.
7. A zobowiązuje się do nieodpłatnej nauki języka angielskiego B.

Kazus 1

Spółka Bocian S.A. zawarła umowę darowizny w formie elektronicznej ze Stowarzyszeniem „Opieka” we Wrocławiu, zobowiązując się do wpłaty 10 000 zł w 10 równych miesięcznych ratach na działalność statutową stowarzyszenia, jaką jest opieka nad bezdomnymi zwierzętami. Spółka zapłaciła w 5 ratach w sumie 5 000 zł, po czym przestała dokonywać przelewów.

1. Czy opisana umowa darowizny jest ważna?
2. Czy Stowarzyszenie „Opieka” może domagać się od spółki zapłaty pozostałej części pieniędzy?
3. Czy gdyby Stowarzyszenie „Opieka” wydało uzyskane pieniądze niezgodnie z celami statutowymi (np. na wycieczkę dla jednego z członków), to spółka mogłaby odwołać darowiznę i domagać się zwrotu zapłaconych 5 000 zł?

Kazus 2

Grażyna D. zawarła z Tomaszem F. w formie aktu notarialnego umowę darowizny oznaczonej nieruchomości X wartej 500 000 zł obciążonej hipoteką Banku ABC S.A. na sumę 100 000 zł, pod warunkiem, że Tatiana F. spłaci jej dług w tym Banku.

1. Czy można zawrzeć umowę darowizny nieruchomości pod warunkiem?
2. Czy umowa jest ważna?
3. Czy jest to w istocie umowa darowizny? Ustal, czy Tatiana F. ma obowiązek spłacić dług Grażyny D. na podstawie takiej umowy.
4. Gdyby Tomasz F. miał 17 lat wskaż jakie wymogi należałoby wypełnić, aby mógł skutecznie zawrzeć umowę darowizny nieobciążliwej. Wyjaśnij czym jest darowizna z poleceniem a czym jest darowizna obciążliwa (remuneratoryjna)?

Kazus 4

Józef M. podarował wnukowi Maciejowi J. samochód warty 50 000 zł. Następnie po 2 latach od wykonania umowy- popadł w niedostatek, więc zażądał od wnuczka kwoty 300 zł miesięcznie. Wnuczek nie chciał jednak płacić tych pieniędzy i zaczął publicznie znieważać dziadka słowami powszechnie uznanymi za obraźliwe, wypominał mu też, że bezpodstawnie chciał go naciągnąć na alimenty oraz pogardliwie opisywał stan podarowanego samochodu. Po miesiącu od tego znieważenia Józef M. wystosował do wnuczka list, w którym odwołał darowiznę podając wyżej wskazane powody.

1. Kto jest obecnie właścicielem samochodu?
2. Jakie roszczenia przysługują Józefowi M. wobec wnuczka i na jakiej podstawie prawnej?
3. Czy wnuczek może zwolnić się z obowiązku wydania samochodu płacąc jego równowartość gotówką?

Kazus 5

W dniu 1 stycznia 2019 r. Józef J. podarował swojemu wnukowi Janowi J. samochód osobowy o wartości 10 000,00 zł. Umowa darowizny została niezwłocznie wykonana. Jan zaczął wykorzystywać samochód do pracy zarobkowej. Świadczył usługi samochodowego transportu osobowego osiągając dochód około 100 zł dziennie.

Część zarobionych pieniędzy Jan zainwestował w wyposażenie darowanego przez dziadka samochodu. W dniu 15 stycznia Jan zamontował w pojeździe 4 czujniki parkowania oraz kamerę cofania, o wartości 200 zł. 1 lutego 2019 r. w samochodzie Jana doszło do awarii akumulatora. Za wymianę akumulatora Jan zapłacił 300 zł.

Wkrótce jednak Jan zaczął nadużywać alkoholu, w konsekwencji utracił podstawowe źródło dochodu. 5 kwietnia 2019 r. z uwagi na problemy finansowe, Jan wprowadził się do dziadka. W tym czasie zaczęły się również jego problemy z agresją. Publicznie znieważał dziadka słowami powszechnie uznawanymi za obraźliwe, a w zaciszu mieszkania dopuszczał się wobec dziadka aktów przemocy fizycznej. W dniu 29 kwietnia 2019 r. Józef J. wyrzucił Jana J. ze swojego mieszkania wręczając mu pismo, w treści którego odwołał darowiznę samochodu. Początkowo Jan nie przejął się faktem odwołania darowizny.

Kilka dni później karoseria samochodu została nieznacznie uszkodzona przez nieznanego sprawcę podczas postoju na parkingu pod hotelem, w którym zatrzymał się Jan. W dniu 5 maja 2019 r. Jan zlecił w warsztacie naprawę uszkodzenia (porysowanego lakieru). Za naprawę zapłacił 100 zł.

W dniu 15 maja 2019 r. Józef zatelefonował do Jana ostrzegając go, że jeśli nie zwróci samochodu wystąpi przeciwko niemu na drogę sądową. Chcąc uniknąć postępowania sądowego Jan oznajmił, że odda Józefowi auto. Domagał się jednak zwrotu wszystkich poczynionych nakładów.

1. Czy darowizna została skutecznie odwołana?

2. Jakie roszczenia przysługują Józefowi J. wobec wnuczka i na jakiej podstawie prawnej?

3. Rozważ czy Jan może skutecznie domagać się zwrotu poczynionych nakładów. (Czy może skutecznie domagać się zwrotu kosztów poniesionych w związku z zakupem i montażem czujników parkowania i kamery cofania [200 zł]? Czy może skutecznie domagać się zwrotu kosztów wymiany akumulatora [300 zł]? Czy może skutecznie domagać się zwrotu kosztów naprawy karoserii [100 zł]?) (6 pkt.)

Kazus 6 A

Dnia 1.9.2015 r. Andrzej B. na mocy ustnej umowy zobowiązał się wobec siostrzeńca Bartosza B., że daruje mu samochód osobowy X o wartości 20.000 zł. Umowa darowizny została wykonana. Niebawem jednak Bartosz B. sprzedał samochód, a uzyskane pieniądze (20.000 zł) ulokował w akcjach, które przyniosły mu 1000%-owy zysk.

W lutym 2016 r. Andrzej B. uległ wypadkowi, za który nikt nie ponosi odpowiedzialności, i całkowicie utracił zdolność do zarobkowania. Cały jego majątek został zużyty na przywrócenie zdrowia, na skutek czego Andrzej B. szybko zbiedniał tak, iż nie wystarczało mu na podstawowe potrzeby.

W czerwcu 2016 r. zażądał więc od Bartosza B. stosownej renty, wiedząc iż ten osiągnął na giełdzie spory sukces finansowy. Bartosz B. odmówił i po sprzedaży części posiadanych akcji zamiast renty wypłacił Andrzejowi B. jednorazowo 20.000 zł.

Andrzej B. nie chce tych pieniędzy i uważa, że po takiej wartościowej darowiźnie, Bartosz B. jest mu winien dożywotnią wdzięczność i tym samym rentę.

1. Czy Andrzej B. może domagać się renty?

Kazus 6 B

Dnia 1.9.2015 r. Andrzej B. na mocy ustnej umowy zobowiązał się wobec siostrzeńca Bartosza B., że daruje mu samochód osobowy X o wartości 20.000 zł. Umowa darowizny została wykonana. Niebawem jednak Bartosz B. sprzedał samochód, a uzyskane pieniądze (20.000 zł) ulokował w akcjach, które przyniosły mu 1000%-owy zysk.

W 2016 r. Andrzej B. zaczął nadużywać alkoholu. W czerwcu 2016 r. Andrzej B. został zwolniony z pracy. Umowa o pracę została rozwiązana przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy Andrzeja B. w zw. ze spożywaniem przez tego ostatniego alkoholu w czasie pracy. W związku z nałogiem Andrzej B. był w stanie podjąć zatrudnienia. Zaczął utrzymywać się z prac dorywczych. W rezultacie, Andrzej B. szybko zbiedniał tak, że pieniędzy wystarczało mu tylko do zaspokojenia jego podstawowych potrzeb. Andrzej B. utracił natomiast zdolność wypełniania obciążającego go obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniego syna- Mariusza B. (prawomocnym wyrokiem sądu z lipca 2014 r. zasądzono na rzecz małoletniego alimenty w wysokości 500 zł miesięcznie).

We wrześniu 2016 r. Andrzej B., zażądał więc od Bartosza B. stosownej renty, wiedząc iż ten osiągnął na giełdzie spory sukces finansowy. Bartosz B. odmówił wypłaty renty uznając, że Andrzej ma przecież za co żyć.

1. Czy Andrzej B. może domagać się renty?

Kazus 7

Kamil K. podarował swojej pełnoletniej wnuczce Krystynie B. atrakcyjną nieruchomość gruntową (umowa darowizny zawarta została w formie aktu notarialnego), obciążając ją obowiązkiem przyjęcia na utrzymanie jego siostry 60-letniej Marii K., będącej osobą niepełnosprawną. Maria K. zamieszkała w domu Krystyny B. Po kilku miesiącach do mieszkania Krystyny B. wprowadził się także jej konkubent – Tadeusz T.

Tadeusz T. zaczął znęcać się psychicznie i fizycznie nad Marią K. Krystyna B. nigdy nie znęcała się nad siostrą swojego dziadka, ale też nigdy nie powstrzymywała zachowań Tadeusza T. Po dwóch latach wspólnego zamieszkania Maria K. targnęła się na swoje życie.

Dwa lata po śmierci Marii K., Kamil K. odnalazł list samobójczy siostry, z którego dowiedział się o fakcie znęcania nad Marią K. przez Tadeusza, o biernej postawie Krystyny B. jak i o tym, że okoliczności te stanowiły bezpośrednią przyczynę samobójstwa.

Miesiąc później Kamil K. w liście skierowanym do Krystyny B. odwołał dokonaną na jej rzecz darowiznę nieruchomości z uwagi na jej rażącą niewdzięczność. Tydzień później Kamil K. otrzymał od Krystyny B. następującą odpowiedź:

Drogi dziadku!

Fakt odwołania przez Ciebie darowizny nie ma żadnego prawnego znaczenia. Po pierwsze, zgodnie z przepisami KC odwołanie darowizny jest możliwe tylko w przypadkach szczególnych które tu nie występują. Nigdy nie byłam względem Ciebie niewdzięczna, a za zachowanie Tadeusza względem ciotki nie mogę przecież odpowiadać. Po drugie, nawet gdyby było możliwe odwołanie darowizny to i tak został przekroczony termin do skorzystania z tego uprawnienia. Po trzecie, działkę którą mi podarowałeś już sprzedałam.

Krystyna

1. Czy darowizna została skutecznie odwołana? Oceń zasadność argumentów Krystyny B.

przewiduje, że towar tego typu może być zwrócony w każdym czasie, bez ograniczeń czasowych, bez podania przyczyny. Co to jest warunek potestatywny?

4. Jaka jest podstawa prawna związania stron opisanej umowy regulaminem sprzedaży sklepu D.?
5. Czy A. przysługiwały uprawnienia z tytułu niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową?

2. Darowizna

Kazus 89. (M. Tenenbaum-Kulig)

Jan K. postanowił podarować swojemu siostrzeńcowi Pawłowi P. mieszkanie. W tym celu udał się do notariusza i dnia 10 marca 2012 r. złożył w formie aktu notarialnego oświadczenie woli, w którym zobowiązał się do przeniesienia na Pawła P. własności mieszkania przy ul. Wesołej 3/7 w W. oraz do wydania Pawłowi P. kluczy do mieszkania, do piwnicy i bramy wjazdowej na teren posesji oraz instrukcji związanych z obsługą klimatyzacji, a także dokumentów dotyczących ubezpieczenia mieszkania.

Przy niedzielnym obiedzie poinformował o swojej wizycie u notariusza Pawła P., który bardzo się ucieszył i oświadczył, że mieszkanie bardzo mu się przyda, gdyż do tej pory mieszkał z rodzicami. Jan K. nie wydał jednak Pawłowi P. kluczy ani opisanych wyżej dokumentów.

W nocy z niedzieli na poniedziałek willa zamieszkiwana przez Jana K. doszczętnie spłonęła. W związku z powyższym Jan K. wysłał do Pawła P. list polecony, w którym napisał, że może co najwyżej przenieść na Pawła P. udział wynoszący 1/2 w prawie odrębnej własności mieszkania, ponieważ wskutek pożaru nie ma gdzie mieszkać i musi się przeprowadzić do tegoż mieszkania. Z uwagi na fakt, że lokal ma powierzchnię 100 m², mogą w nim jednak zamieszkać obaj.

Zbulwersowany Paweł P. oświadczył, że jest to niemożliwe, ponieważ w podarowanym mieszkaniu zamierza on zamieszkać ze swoją narzeczoną, 2 kolegami, psem, 3 kotami i kanarkiem – dla wuja nie będzie więc już miejsca.

Pytania:

1. Czy doszło do zawarcia umowy darowizny?
2. Czy dla oceny wykonania darowizny istotne jest spełnienie świadczenia głównego, czy również obowiązków o charakterze ubocznym?
3. W wypadku udzielenia na pytanie nr 1 odpowiedzi twierdzącej ustal, czy Jan K. skutecznie odwołał darowiznę?
4. W wypadku udzielenia na pytanie nr 1 odpowiedzi przeczącej wskaż, czy gdyby umowa darowizny została skutecznie zawarta, spełnione zostałyby przesłanki odwołania darowizny?
5. Czy możliwe jest częściowe odwołanie darowizny?
6. Jakie wymogi dotyczące formy obowiązują przy odwołaniu darowizny i z jaką chwilą zostaje złożone oświadczenie o jej odwołaniu?
7. Czy w oświadczeniu o odwołaniu darowizny trzeba wskazać przyczynę jej odwołania?

Kazus 90. (A. Stangret-Smoczyńska)

W dniu 1 lutego 2011 r. Ewa M. złożyła w banku polecenie przelewu na rzecz Jana K. kwoty 10.000 zł, w tytule przelewu wskazując darowiznę. Uznanie rachunku Jana K. kwotą 10.000 zł nastąpiło w dniu 3 lutego 2011 r. W dniu 4 lutego 2011 r. Jan K. wypłacił 10.000 zł i kupił za kwotę 8.000 zł aparat fotograficzny, który w dniu 8 marca 2011 r. podarował Ewie M. z okazji Dnia Kobiet. W dniu 9 marca 2011 r. obdarowana stwierdziła, że aparat nie do końca jej się podoba i poprosiła Jana K., posiadającego jako kupujący paragon zakupu, aby wymienił aparat na inny wskazany przez nią model marki X, kosztujący tyle samo. Jan K. zmartwił się faktem, że Ewie M. nie spodobał się prezent. Odebrał od niej aparat i stwierdził, że zastanowi się, czy dokona wymiany.

Ewa M. i Jan K. z powodu niezgodności charakterów zakończyli swój związek podczas kolacji w dniu 20 marca 2011 r.

W dniu 3 kwietnia 2011 r. Ewa M. zażądała wydania jej modelu aparatu marki X, który wskazała Janowi K. oraz dodatkowo 2.000 zł jako

różnicy pomiędzy wartością aparatu a kwotą 10.000 zł wpłaconą na jego rachunek bankowy. Jan K. uznał, że skoro nie są już parą odpada powód, dla którego darował Ewie M. aparat i odmawiał wydania jej aparatu. Twierdzi natomiast, że może zwrócić Ewie 2.000 zł.

Pytania:

1. Czy doszło do zawarcia umowy darowizny kwoty 10.000 zł na rzecz Jana K.?
2. Czy doszło do zawarcia umowy darowizny aparatu fotograficznego na rzecz Ewy M.?
3. Czy Jan K. jest zobowiązany do darowania Ewie M. innego niż pierwotnie darowany model aparatu fotograficznego?
4. Czy Jan K. jest zobowiązany do zwrotu 2.000 zł?

Kazus 91. (A. Stangret-Smoczyńska)

Siostry Anna C., jako darczyńca i Ewa W., jako obdarowana, zawarły w dniu 1 września 2009 r. ustną umowę darowizny kwoty 25.000 zł, której Ewa potrzebowała na remont mieszkania. W umowie nie ustalono terminu ani sposobu wykonania darowizny. W dniu 13 sierpnia 2010 r. Ewa W. zażądała od Anny C. wykonania umówionej darowizny, lecz obdarowana przełała w tym dniu na wskazany rachunek bankowy tylko kwotę 3.000 zł. W dniu 20 sierpnia 2010 r. Ewa W. zażądała uiszczenia dalszych 22.000 zł. Anna C. odmówiła powołując się na fakt, że umowę zawarły prawie rok temu i roszczenie o wydanie przedmiotu darowizny jest już przedawnione. Nadto zażądała zwrotu przebranej kwoty 3 000 zł, ponieważ okazało się, że Ewa W. zamiast na remont mieszkania przeznaczyła darowaną kwotę na zagraniczną wycieczkę.

Pytania:

1. Czy umowa darowizny kwoty 25.000 zł została skutecznie zawarta?
2. Czy Ewa W. ma roszczenie o wypłatę 22.000 zł?

3. W jakim terminie przedawnia się roszczenie o wydanie przedmiotu darowizny i czy w świetle przedstawionego stanu faktycznego roszczenie uległo przedawnieniu?
4. Czy Annie C. przysługuje roszczenie o zwrot 3.000 zł?

Kazus 92. (A. Stangret-Smoczyńska)

W dniu 2 maja 2010 r. Jan K. ukraść z domu swojego ojca Zbigniewa K. kosztowności i pamiątki rodzinne o wartości 50.000 zł. Zbigniew K. zgłosił na Policję zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, jednak postępowanie zostało umorzone wskutek niewykrycia sprawcy.

W dniu 1 lipca 2010 r. Zbigniew K. darował synowi Janowi K. nieruchomość położoną w Ostródzie. Umowa została zawarta w formie aktu notarialnego. W dniu 1 września 2010 r. Jan K. zginął w wypadku samochodowym, pozostawiając jako jedynych spadkobierców żonę i syna dziedziczących majątek spadkowy po połowie.

W dniu 10 października 2010 r. Policja poinformowała Zbigniewa K., że wskutek ujawnienia nowych dowodów w sprawie kradzieży z dnia 2 maja 2010 r. doszło do wykrycia sprawcy, którym okazał się nieżyjący już syn Jan K.

W tym czasie Zbigniew K. planował wziąć ślub z długoletnią partnerką Adą W. Z uwagi jednak na żałobę po zmarłym synu uroczystość ślubna odbyła się dopiero w dniu 10 stycznia 2011 r. Nowa małżonka Zbigniewa K. zażądała od niego, aby odwołał darowiznę nieruchomości w Ostródzie powołując się na niewdzięczność syna oraz na fakt, że oświadczenie o odwołaniu można złożyć względem spadkobierców obdarowanego. Pod wpływem żony Zbigniew K. odwołał darowiznę pismem z dnia 10 lutego 2011 r.

Pytania:

1. Czy doszło do zawarcia umowy darowizny nieruchomości?
2. Czy fakt kradzieży dokonany przed zawarciem umowy darowizny, nie zaś po jej zawarciu, ma znaczenie dla oceny uprawnienia do odwołania darowizny?
3. Czy można odwołać darowiznę po śmierci obdarowanego?
4. Czy Zbigniew K. skutecznie odwołał darowiznę?